

13.9.2019

Ulkoministeriölle

Asia: Omaishoitajaliitto ry:n lausunto, joka koskee YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (ICESCR); Suomen seitsemännen määräaikaisraportin laatimista

Omaishoitajaliitto ottaa kantaa YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia käsittelevän komitean Suomelle esittämään kysymykseen numero 24:

”Antakaa tietoa erityistoimista, joita on tehty sen varmistamiseksi, että vanhuksilla on mahdollisuus riittävään hoivaan ja hoitoon, sekä tietoa lääkäreille, terveyden- ja sosiaalihuollon ammattilaisille suunnatuista vanhusten oikeuksia koskevista koulutusohjelmista.”

Omaishoitajaliiton näkemyksen mukaan ikääntyneet ihmiset ja heidän omaishoidostaan vastaavat henkilöt kohtaavat monia ongelmia.

Euroopan neuvoston uudistetussa peruskirjassa 23 artikla koskee iäkkäiden hoitoa ja oikeuksia. Liittomme (aiemmin Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry) on tehnyt kaksi kantelua omaishoitajien oikeuksista ja vanhustenhuollosta, koska Suomessa rikotaan Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitean mukaisia iäkkäiden ihmisten oikeuksia.

Ensimmäinen kantelu koski ongelmia omaishoidon tuen saatavuudessa. Iäkkäillä ihmisillä ei ole ollut mahdollisuutta omaishoidon tukeen tasa-arvoisesti eri puolilla Suomea. Syynä on ollut se, että kullakin kunnalla on oikeus päättää omaishoidon tuen ehdoista määrärahojensa mukaan. Näin omaishoitajat ovat olleet riippuvaisia kuntapolitiikan linjauksista, jotka vaihtelivat kunnittain (Complaint 70/2011, www.coe.int). Päätöksessään (Merits 70/2011) komitea totesi, että Suomi rikkoi artiklaa 23: Kun kunta hylkäisi omaishoidon tuen hakemuksen kunnallisiin ehtoihin vedoten, iäkkäillä ihmisillä ei ollut takeita siitä, että heillä olisi ollut vaihtoehtoisesti mahdollisuus saada samantasoista ja tarpeensa mukaisesti hoitoa muulla. Suomen valtio ei voinut näyttää, että kaikissa kunnissa toteutui artiklan 23 mukainen oikeus. Komitean päätöksestä huolimatta tilanne vaihtelee edelleen kuntien välillä ja oikeudet eivät näin ollen toteudu.

Toinen kantelu koski iäkkäiden ihmisten palveluasumisen riittävyttä ja heille aiheutuneita kustannuksia palveluasumisesta (Complaint 71/2011, www.coe.int). Kantelun mukaan valtio ei ollut huolehtinut siitä, että kaikkialla Suomessa olisi riittävästi palveluasuntoja niitä tarvitseville ikäihmisille. Lisäksi palveluasumisen valtakunnallisten maksusäännösten puute johti siihen, että iäkkäät ihmiset eivät saaneet tarpeensa mukaista hoitoa ja hoivaa sen ohella, että paikkoja ei ollut riittävästi. Kun jokainen kunta sai itse määrätä palveluasumisen maksut, moni palveluja tarvitseva iäkäs ihminen ei voinut kustannussyistä ja varojen puutteen vuoksi hankkia palveluasumista, kun siihen oli tarvetta. Liitto esitti esimerkkejä siitä, että palveluasumisen kustannukset saattoivat nousta jopa 4 000 euroon kuukaudessa.

Päätöksessään (Merits 71/2011) Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea totesi Suomen rikkovan peruskirjaa sekä palveluasumisen määrän riittämättömyyden että palveluasumisen puuttuvien maksusäännösten vuoksi.

Lähellä ja tukena

13.9.2019

Omaishoitajaliitto korostaa, että palvelut Suomessa niitä tarvitseville iäkkäille ihmisille eivät ole taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaisia.

Lisätietoja toiminnanjohtaja Sari Tervonen, puhelin 050 368 4554, sähköposti sari.tervonen@omaishoitajat.fi.

Kunnioitavasti

Omaishoitajaliitto ry

Sari Raassina
Puheenjohtaja

Sari Tervonen
Toiminnanjohtaja